

Visszatekintés

A szombathelyi éveket megelőzően nem nagyon utazgattam nagyobb távolságokra Hatvanból. Egy meglehetősen önálló ifjú embernek nagy kaland volt az otthontól 300 km-re hozzászokni az önálló élethez. Kezdetben, ha a kollégiumból kimentem a városba, csak a villamossínek mentén gyalogoltam, mert így biztos lehettem benne, hogy visszatalálok. A feloldódás és az új otthonra találás viszonylag gyorsan ment, köszönhetően az egymásra utaltságunknak, hiszen itt kezdődött számomra a tágabb közösségekben élés élménye is. Először riasztónak tűnt, hogy a hálótermünkben egyszerre 18-an keltünk és feküdtünk. Mégis csupán néhány hétnek kellett ahhoz eltelnie, hogy megszokjuk egymást, és a ragaszkodás vagy az ellenszenv különféle fokozatait érezzük a másikkal szemben.

Mivel a korábbi életemből nem hoztam magammal közösségi tapasztalatokat, természetesnek tartottam a körülöttem és velem történeteket.

Észre sem vettem, vettük, egyszer csak fontossá váltunk egymás számára, arra is volt példa, hogy kimentünk az állomásra a hazautazásból visszatérő évfolyamtársunk fogadására. Hidy Palival ketten érkeztünk Heves megyéből, igen-igen messziről, így az éjszakai Szombathelyre való visszautazások mindig kalandosak voltak. Egerből és Hatvanból már este 9-kor Pesten voltunk, és a szombathelyi gyors csak 0 óra 20 perckor indult. Vékony zsebünk ellenére így is mindig megengedtünk magunknak a Déli pályaudvar restijében egy szalontüdőt 9,60 Ft-ért. Ez szertartásosan és hagyományyszerűen mindig megtörtént.

Utólag visszatekintve igen gyorsan telt el a 3 esztendő, noha akkor úgy éreztük, kínos lassúsággal múlik felettünk az idő.

Kedves színfoltokként maradtak meg a hálóbeli esti vitáink, a velemi, őrségi és országjáró kirándulásaink Kiss Gyulával, az esti sörözgetések az akkor még meglevő Marika kocsmában, a szimpla sült krumplis vacsorák a Kovács szálló éttermében. Örökös ellenfelünk volt a pénzhiány. Ennek enyhítésére fedezték fel a fiúk szerény díjazás ellenében az önkéntes véradást. Én – emlékszem – az egyik félévben tanítani jártam a Vakok intézetébe, és nagyon büszke voltam rá, hogy az egyenlőszárú háromszöget 3 db – a kályha előtt heverő – tűzifa darabbal tudtam kitapintással érzékelteni. Nyikorogtak az emeletes vaságyaink, riasztóak voltak a kora reggeli ágynemű cserék, jó étvágygal megettünk mindent a menzán és a hálóban, ha valaki csomagot kapott. Idillikus ösközésben éltünk együtt. Tennessee Williamst, Ionesco-t olvastunk, örültünk Veres Péter látogatásának, beültünk a Szombathelyi Szimfonikusok koncertjeire, készültünk Keszthelyre, a Helikonra, a falvakban tartott gyakorló előadásainkra. Közben természetesen nagyon rosszak is voltunk. Pl. Kun Béla emléktáblája

alól elloptuk a koszorút (a sült krumplis vacsorából hazatérve), és a Berzsenyi Dániel szobor fejére tettük. Újságcikk is született a Vas Népében, elítélve a vandalizmust. Vizsgadrukkokkal, gyöngyvirág bálokkal, izgalmas szigorlatokkal egyszer csak ott álltunk az államvizsga, azaz „a felszálló pálya”előtt. Véget ért a lombik korszak, és ettől kezdve számíthatjuk sorsközösségünk megszűnését, az önálló életpályák kezdetét.

Első munkahelyem Szolnokon volt, a Megyei Művelődési Házban. ½ év eltelté után már Hidy Pali is ott dolgozott, és egy olyan albérletben laktunk, ahol reggelre a lavórban befagyott a víz. Egy esztendő múltán Ecséden – Hatvantól 14 km-re – kaptam művelődési ház igazgatói állást. Akkor még „gyöngy volt bennem az elrendelés”, hogy könyvtárba nem, csakis művelődési házban akarok dolgozni. A gyötrelmes egyszemélyes művelődési ház mellett nagy csáberőt jelentett a felkínált szolgálati lakás. Feleségem a szombathelyi Malom utcai polgári lakásból és az ELTE kémia-biológia szakáról jött velem az ecsédi szolgálati lakásba, ahol kilátásba helyezték, hogy a következő évben majd bevezetik a vizet. A viszonyokat tökéletesen jellemezte, hogy ugyan ő is kapott tanári állást a falu általános iskolájában, de képesítés nélkül számtant kellett tanítania, mert a képesítés nélküli kémiatanártól nem akarták elvenni az órákat „hiszen már úgy belejött.” Emellett ő volt a tiszteletdíjas községi könyvtáros. (Havi tiszteletdíja 463 Ft volt.) Két esztendő eltelté után meghívást kaptam Hatvanba. A Városi Tanács művelődésügyi osztályán dolgoztam népművelési felügyelőként. Hamarosan a feleségem is kapott végzettségének megfelelő állást a hatvani Bajza József Gimnáziumban. Így a vízvezeték beszerelését nem vártuk meg, sikerült Hatvanba költözni.

1972/73-ban elvégeztem az ELTE népművelés kiegészítő szakát.

Napi munkám során sokszor megfordultam a városi könyvtárban. A kedves emlékü Békés György elődöm által sikerült mélyebb betekintést szereznem az intézmény életébe. Átértékelve korábbi véleményemet, az élet úgy hozta, hogy 1975-től az Ady Endre Városi Könyvtár igazgatója voltam Hatvanban, 2004-ig, nyugdíjazásomig. E feladatkörben kezdtem úgy érezni, hogy szerencsés ember vagyok, mert azt tehettem, amit szerettem. Az örökölt és kitűnő összetételű gyűjteményt nem volt nehéz feladat tovább fejleszteni. A belső szakmai munkára adottak voltak a munkatársi garanciák. Energiáim jelentős részét az intézmény fejlesztésére, bővítésére, színvonalas könyvtári események rendezésére, olvasótáborok szervezésére fordítottam. Bekapcsolódtam a magyar Könyvtárosok Egyesületének munkájába, voltam a MKE-ben az Olvasószolgálati szekció elnöke, az MKE alelnöke, a Magyar Garabonciás Szövetség az Olvasó táborokért elnöke, miniszteri megbízott az MKE Könyvtári Kollégiumában. Hatvanban barátaimmal Közművelődési Egyesületet alapítottunk, amely a mai napig is működik. Középiskolás olvasótáborainkkal végigjártunk az Illyés Gyula-i

értelemben vett 5 ágú síp országait. 20 éve rendszeresek a közös olvasótáborok Kézdivásárhely és Hatvan között. 1995-ben kiadtuk a helytörténet számára ma is alapműnek tekinthető Hatvani Lexikont, tizenhárom éven át megjelent a könyvtár kiadásában a Hatvani Kalendárium. 1990-ben a könyvtár beköltözött az egykori MSZMP székházba, amelynek 2002-ben sikerült befejezni a könyvtárrá történő átalakítását, egyben vállaltuk a közösségi ház funkciót is. 2004-ben az akkori városi képviselőtestület összevonta a könyvtárat a művelődési házzal, és 2004-ben, 2 esztendővel az igazgatói ciklusom lejárta előtt nyugdíjba küldtek, mint az összevonás ellenzőjét. Azóta is hatvani polgárként látogatója és használója vagyok az intézménynek.

Ennyi telt a szombathelyi útravalóból, s lassan eltelt az életnek nevezett szolgálat is. Fogy a „dohány” és „sárgul a passzus”, de bízom benne, hogy a végérvényes behívó előtt még lesz alkalmunk örülni egymásnak.

Visszatekintve a munkámra, annak örülök, hogy az Ady Endre Könyvtár helyzetét és szerepét módomban volt nem csak Hatvanból nézmem. Mindig is szükségét éreztem, hogy szakmai kételyeimet és gondjaimat megbeszélhessem országosan is elismert kiváló szakemberekkel. A napi munkámban arra törekedtem, hogy látogatóink hagyományos értelemben vett olvasói igényeinek kielégítése mellett a könyvtár több legyen annál, mint amit a falak mellett húzódó polcok dokumentumkínálata jelenthetett. A dolgozószoba, az információs központ funkció mellett értelmezésben külön jelentőséget kapott az „agora” feladat, a közösségépítés. Azt vallottam mindig is, a könyvtár legyen az a hely, ahol a könyvkölcsonzés mellett elmélyülten lehet felkészülni minden szellemi erőpróbára, ahol lehet az újságokból, folyóiratokból, a telematikai eszközökből tájékozódni, utánanézni tényeknek, adatoknak.

Ugyanakkor ahol lehet „velem hasonszórú” emberekkel leülni, beszélgetni. Lehet írókkal, költőkkel, az egyes tudományágak képviselőivel, a közélet közszereplőivel találkozni, előadást hallgatni, vitatkozni, vagy csak egy kávé mellett átolvasni a napilapokat, belenézni az internetes szolgáltatásokba. Egyre inkább tapasztaltuk mi is – az országos jelenséggel összhangban – az olvasói szokások és igények átalakulását. Az öröm szerzés forrását, a kikapcsolódás, az értelmes időtöltés lehetőségét kereső olvasóval szemben megjelentek az ú.n. kényszerhasználó látogatók, akik munkájuk, tanulmányaik miatt valaminek utána néznek. A könyvtár, mint a közjő része, arra hívatott, hogy a látogató jól érezze magát a falai között, a könyvtáros pedig ezt a sok hagyományos értelemben vett munka melletti kiegészítő funkcióját végezze könnyedén, mosolyogva, mert csak így tudja elhíttetni a kedves látogatóval, hogy otthon érezheti magát. Mindehhez kell a jó épület, a jó gyűjtemény és a szolgálatra, szolgáltatásra kész könyvtárosi szemlélet. Tudjuk jól, a könyvtár sohasem csak a mához szól,

ugyan a jelenben dolgozik, de a jövő intézménye is. És a technikai fejlődés, a számítógépes szolgáltatások ellenére a filosz könyvtárosokra mindig szükség lesz a jövőben is.

Epilógusként elmondhatom, hogy szerencsém volt a munkámban, mert mindig azt tehettem, amihez kedvem volt. Hogy mihez legyen kedvem, azt viszont jelentősen meghatározták a szombathelyi évek. Sikerült magammal hoznom afféle belső irányítúként a közösségben való gondolkodás és munkálkodás igényét. Az élet megajándékozott kitűnő emberek közelségével, a velük együtt gondolkodás és dolgozás lehetőségével. Ők voltak azok, akik a könyvtár mellett felsorakoztak, mint külső „szellemi szegődményesek”, akik egy-egy ügyhöz, feladathoz adták a tudásukat, személyiségüket, emberségüket.

Visszatérve az eltelt évtizedekre: nem azon bánkódom, milyen gyorsan elrohantak az évek, sokkal inkább annak örvendek, milyen tartalmasak voltak.

Páskándy Géza mondta: „A tisztaság túlélés a boldogság maga.” Nem csak túlélhettem, de megélhettem és átélhettem, és ez a mai napig tartó folyamat az alma materrel kezdődött.

Köszönet érte mindazoknak, akiket illet, elsősorban régen eltávozott édesanyámnak, akinek sikerült a sorstól kicsikarni özvegyen is taníttatásomat.

Hatvan, 2012. augusztus

Kocsis István

0 szériás hallgató